

Pedagogisch beleidsplan

Kindercentrum Waarder

Inhoudsopgave

Inleiding		pag. 3
Algemene doelstelling en visie		pag. 4
Pedagogische visie		pag. 5
De 4 pedagogische doelen uit de Wet Kinderopvang		
De 6 interactievaardigheden uit de Wet Kinderopvang		
Hoofdstuk 1	Uitgangspunten met betrekking tot pedagogisch beleid	pag. 6
Hoofdstuk 2	De doelstellingen van Kindercentrum Waarder	
2.1	Het bieden van emotionele veiligheid	pag. 7
	Wennen	pag. 7
	Structuur en regelmaat	pag. 8
2.2	Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke Competenties	pag. 9-11
	1. Emotionele competentie	
	2. Cognitieve competentie	
	3. Communicatieve competentie	
	4. Motorisch-zintuiglijke competentie	
	5. Creatief-beeldende competentie	
	6. Gezonde leefstijl	
2.3	Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competenties	pag. 12
2.4	Gelegenheid bieden tot het zich eigen maken van normen en waarden	pag. 13
	Diversiteit en inclusiviteit	pag. 14
Hoofdstuk 3	Spelen	
3.1	Wat is spelen?	Pag. 14
3.2	Spelend leren of leren door te spelen	Pag. 14
3.3	Spelmaterialen en activiteiten	Pag. 16
Hoofdstuk 4	Volgen van de ontwikkeling	
4.1	Observeren/volgen ontwikkeling	pag. 16
4.2	Mentor	pag. 16
4.3	Signaleren van bijzonderheden in de ontwikkeling van kinderen en doorverwijzen naar instanties	pag. 17
4.4	Grenzen aan de opvang	Pag. 17
Hoofdstuk 5	Informatieoverdracht	
5.1	Intern	pag. 17
5.2	Contacten met ouders	pag. 18
5.3	Overdracht naar basisonderwijs en BSO	
5.4	Exitgesprek	

Hoofdstuk 6	Overig	
6.1	Extra opvang of ruildag	pag. 19
6.2	Privacy	
6.3	Vaste gezichten regeling	
6.4	3-uursregeling	
6.4	Inzet Pedagogisch beleidsmedewerker en Pedagogisch Coach	pag. 20
Tot slot		pag. 20

Pedagogisch Beleidsplan Kindercentrum Waarder

Inleiding

Voor u ligt het pedagogisch beleidsplan van Kindercentrum Waarder. Hierin wordt uiteengezet wat de visie en uitgangspunten van het kindercentrum zijn als het gaat om de opvang en opvoeding van kinderen.

Voor het team is het een leidraad van waaruit gehandeld wordt en beslissingen worden genomen. Het geeft ondersteuning aan de pedagogisch medewerkers bij het begeleiden van de kinderen. Ze kunnen ook elkaar aanspreken op het naleven ervan. Zo kan een eenduidige continue pedagogische aanpak worden ontwikkeld en wordt voorkomen, dat deze aanpak persoonsgebonden wordt.

Voor ouders is het een leidraad bij de keuze van het kindercentrum. Het geeft aan hoe aan de opvang vorm gegeven wordt. Het zegt wat we doen en hoe we doen wat we zeggen.

Een pedagogisch beleid geeft ook duidelijkheid over de grenzen van de opvoedingsverantwoordelijkheid van het kindercentrum.

Waarom een Pedagogisch Beleidsplan?

Als kindercentrum vang je kinderen van anderen op. Elk kind is anders en komt vanuit een andere situatie.

Ouders brengen hun kinderen naar het kindercentrum met verschillende verwachtingen op opvoedkundig gebied.

Op het kindercentrum worden de kinderen opgevangen door pedagogisch medewerkers. Hoewel ernaar gestreefd wordt dat de kinderen zoveel mogelijk door vaste pedagogisch medewerkers worden opgevangen, is het onvermijdelijk, dat het te maken krijgt met verschillende medewerkers, die ook weer hun eigen opvattingen over de opvang hebben.

Het is belangrijk dat de kinderen, ouders en pedagogisch medewerkers duidelijkheid hebben over de aanpak van de opvang op het kindercentrum.

Een pedagogisch beleidsplan zorgt voor een eenduidige aanpak van de opvang en dus voor duidelijkheid voor alle betrokken partijen.

De Wet Kinderopvang en de Wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang (Wet IKK) stellen het hebben van een pedagogisch beleidsplan voor kindercentra verplicht. Deze wetten stellen eisen aan het pedagogisch beleid. Er zijn basisdoelen benoemd die in het beleid moeten worden verankerd.

Deze basisdoelen zijn :

- het bieden van emotionele veiligheid
- gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competentie
- gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competentie
- eigen maken van normen, waarden en cultuur.

Aan deze basisdoelen wordt gewerkt via de zogenaamde pedagogisch inzet : de beroepkracht-kind interacties, de binnen- en buitenruimte, de groep, de activiteiten en het spelmateriaal.

In dit pedagogisch beleidsplan zetten we uiteen, hoe en met welke middelen (pedagogische inzet) we de genoemde doelen willen bereiken.

Algemene missie en visie

De algemene missie en visie van Kindercentrum Waarder is drieledig, nl. naar kinderen, naar ouders en naar de maatschappij.

- Naar kinderen:
Kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar in een veilige en vertrouwde omgeving, kwalitatief goede en professionele opvang bieden. De kinderen worden op het kindercentrum in de gelegenheid gesteld om in contact te komen met andere kinderen, andere situaties en andere materialen dan in de thuissituatie.
- Naar ouders:
Ouders de gelegenheid geven om te blijven werken, netwerken op te bouwen, te studeren of zich anderszins te ontplooien, door dagopvang aan hun kinderen te bieden.

Veilig :

Het kindercentrum hanteert de veiligheidseisen die worden gesteld door de overheid, gemeente, brandweer, GGD en ARBO

Vertrouwd :

De kinderen worden opgevangen in een huiselijke sfeer, zodat ze zich thuis kunnen voelen.

Elk kind komt in een stamgroep. Dit is een vaste groep met vaste leidsters, zodat met hen een band kan worden opgebouwd.

De opvang van elk kind begint met een wenperiode, zodat het aan de nieuwe situatie kan wennen. Ook bij wisseling van groepen wordt begonnen met een wenperiode.

Kwaliteit :

Het kindercentrum besteedt voortdurend aandacht aan kwaliteit en streeft naar borging en verbetering daarvan. Er wordt gestreefd naar tegemoetkoming aan de verwachtingen van de ouders. Door constante evaluatie en feedback, die we van ouders krijgen borgen we onze kwaliteit.

Professionaliteit :

De pedagogisch medewerkers van het kindercentrum zijn gediplomeerd volgens de geldende CAO-normen voor Kinderopvang. Zij worden gecoached door een pedagogisch coach en daarnaast vinden aanvullende opleidingen op het vakgebied van kinderopvang plaats.

- Naar de maatschappij:
De maatschappij heeft baat bij kinderopvang. Kinderopvang maakt mogelijk dat meer mensen kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt, zowel mannen als vrouwen. Kinderopvang draagt dus, naast economische voordelen door de grotere arbeidsparticipatie, ook bij aan emancipatie van vrouwen en mannen, en aan realisatie van een evenwichtige en gezonde maatschappij, een duurzame samenleving.
Kindercentrum Waarder wil bijdragen aan de realisering van deze ontwikkeling in een kleine dorpskern.

Pedagogische visie en missie

Visie:

Wij vinden het belangrijk, dat kinderen de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen tot sociaal vaardige, zelfbewuste en evenwichtige mensen met een eigen identiteit en gezonde leefstijl.

Missie:

Wij bieden professionele kinderopvang aan waarbij wij uitgaan van het competente kind, het nieuwsgierige kind, dat wil leren en ontwikkelen (visie van pedagoog Emmi Pikler).

We respecteren de eigenheid en het eigen ritme van de kinderen en vanaf het begin wordt een kind de mogelijkheid gegeven om vanuit eigen initiatief te bewegen en te spelen. Hiermee ontwikkelt het kind een gevoel voor eigenwaarde, die het in staat stelt om nieuwsgierig en vol vertrouwen in het leven staan, plezier hebben in eigen kunnen en in staat zijn om met frustraties om te gaan.

Daarvoor gaan we uit van de wisselwerking tussen het kind en de drie pedagogen volgens de visie van Loris Malaguzzi (Reggio Emilia)

- Leren van andere kinderen door opvang in groepen
- Leren van volwassenen door begeleiding door professionele pedagogisch medewerkers
- Leren door de geboden ruimte en materialen door een veilige, vertrouwde en uitdagende omgeving en passende materialen voor ontwikkeling, spel en creativiteit te bieden

We luisteren actief naar de kinderen volgens de methode van Thomas Gordon. Hierdoor voelt een kind zich geaccepteerd, gerespecteerd en begrepen.

Wij zijn een Gezonde Kinderopvang en werken met één of meer coaches Gezonde Kinderopvang die beleid maken voor het aanleren van een gezonde leefstijl en dit implementeren organisatie. Kinderen leren hierdoor al van jongs af aan een leefstijl met gezonde voeding en voldoende beweging aan.

De 4 pedagogische doelen uit de Wet Kinderopvang

Volgens de Wet IKK moet er in de Nederlandse Kinderopvang worden gewerkt met de 4 pedagogische doelen van Riksen-Walraven:

- **Emotionele veiligheid**
Veiligheid is de basisbehoefte van elk kind en is dus ook bij Kindercentrum Waarder van groot belang. Kinderen hebben behoefte aan een veilige, voorspelbare en op hen afgestemde omgeving, waar ze in de nabijheid van bekende leeftijdsgenoten zijn.
- **Persoonlijke competentie**
Persoonlijke competenties zoals zelfvertrouwen, zelfstandigheid en flexibiliteit zijn essentieel voor de ontwikkeling van een kind. Dankzij persoonlijke competenties leert een kind met problemen en tegenslagen omgaan.
- **Sociale competentie**
Net zo belangrijk als de persoonlijke groei zijn de sociale competenties. Hierbij gaat het om aspecten als samenspelen, kunnen communiceren, conflicten voorkomen en oplossen
- **Normen en Waarden**
Kinderen moeten de kans krijgen om zich de algemeen aanvaarde waarden en normen van onze samenleving eigen te maken. Het eigen maken van normen en waarden maakt deel uit van de morele ontwikkeling

De 6 interactievaardigheden volgens Riksen-Walraven

Kwalitatief goede interacties tussen pedagogisch medewerkers en de kinderen geven de pedagogische basisdoelen nog meer inhoud. Volgens prof. Riksen-Walraven moeten pedagogisch medewerkers beschikken over de hieronder genoemde 6 interactievaardigheden, verdeeld over 3 basisvaardigheden en 3 educatieve vaardigheden. De pedagogisch medewerkers worden tijdens trainingen en middels coaching gestimuleerd om deze vaardigheden te ontwikkelen en toe te passen.

Basisvaardigheden:

1. **Sensitieve responsiviteit**
De vaardigheid om signalen op te merken waarmee een kind aangeeft dat het zich niet goed voelt of behoefte heeft aan ondersteuning. Deze signalen worden door de pedagogisch medewerker goed geïnterpreteerd en er wordt passend op gereageerd. Daardoor zal een kind zich begrepen, geaccepteerd en veilig voelen.
2. **Respect voor autonomie**
Wanneer kinderen zich veilig voelen, kunnen zij hun aandacht onbezorgd richten op onderzoeken, spelen en oefenen. Daardoor kunnen zij hun competenties op allerlei gebieden ontwikkelen en versterken. Het is belangrijk dat kinderen de kans krijgen om dingen zelf te doen en uit te proberen. Respect voor autonomie betekent kinderen de ruimte geven om actief dingen zelf te proberen met respect voor eigen ideeën en oplossingen. Deze vaardigheid draagt bij aan het zelfvertrouwen en het gevoel van eigenwaarde van kinderen. Dit wordt actief door de pedagogisch medewerker gestimuleerd.
3. **Structureren en grenzen stellen**

De vaardigheid om aan kinderen duidelijk te maken wat er van hen wordt verwacht en er tevens voor te zorgen dat zij zich daar ook aan houden. Het stellen van grenzen moet doortastend, consequent en respectvol gebeuren. Als kinderen weten waar ze aan toe zijn en kunnen overzien wat er van hen wordt verwacht, zal dat bijdragen aan een gevoel van veiligheid. Om de dag overzichtelijk te maken voor het kind maken we op de groepen gebruik van dagritme kaarten.

Educatieve vaardigheden:

4. Praten en uitleggen

Hierbij gaat het om de mate waarin iemand praat en uitlegt (kwantiteit), maar ook om hoe iemand dat doet (kwaliteit). Zelfs aan de allerkleinsten is praten en uitleggen noodzakelijk. Vanaf het begin wordt alles wat het kind doet of waar het bij betrokken is benoemd en verwoord. Zo wordt het taalbegrip gestimuleerd. Voor een goed geleid activiteiten aanbod zijn goede didactische vaardigheden nodig, zoals: bondige en heldere instructies geven, de aandacht van de groep vasthouden, orde bewaren en de structuur van de activiteit vasthouden.

5. Ontwikkelingsstimulering

De vaardigheid om kinderen te stimuleren op verschillende vlakken/vaardigheden: motorisch, cognitief, creatief, taal. Omdat in de visie van Emmi Pikler een kind zich ontwikkelt wanneer het daar klaar voor is, bestaat de stimulatie door de pedagogisch medewerker bij Kindercentrum Waarder uit goed observeren en kijken waar de behoefte van het kind ligt. Hierop sluit de pedagogisch medewerker aan met een activiteit, materiaal en een voorbereide (speel)omgeving waardoor het kind een stapje verder komt in zijn leerproces.

6. Begeleiden van interactie tussen kinderen

De vaardigheid om kinderen met elkaar in contact te brengen, samen activiteiten te laten uitvoeren en bij elkaar te betrekken. Positief sociaal gedrag aanleren, oog hebben voor kinderen die ondersteuning in sociaal vaardig gedrag nodig hebben, nieuwe kinderen extra ondersteunen.

We laten de interactie tussen kinderen in principe aan de kinderen zelf over. Als dit niet zo goed gaat stellen de pedagogisch medewerkers zich eerst terughoudend op. Eerst krijgen de kinderen de gelegenheid om dit zelf op te lossen. Als dat echt niet lukt, dan kan een pedagogisch medewerker door het simpel benoemen van de situatie al helpen. Ook kan ze actief met de kinderen iets ondernemen met het en zich dan langzaam terugtrekken.

Hoofdstuk 1 Uitgangspunten met betrekking tot het pedagogisch beleid

Het kind

Ons uitgangspunt is dat elk kind uniek is. Het heeft een eigen persoonlijkheid, een eigen wil en zijn eigen gaven en mogelijkheden.

Wij gaan uit van het competente, nieuwsgierige kind dat wil leren en ontwikkelen. Het kind ontwikkelt zich in zijn eigen tempo en vanuit zijn eigen initiatief.

De groep

Bij Kindercentrum Waarder wordt het kind opgevoed in groepsverband. Thuis krijgt het kind een meer individuele benadering van opvoeden. Dat neemt niet weg, dat we zoveel mogelijk proberen elk kind individuele aandacht te geven.

De verzorgingsmomenten, maaltijden, verschonen, aan- en uitkleden en naar bed brengen bieden de mogelijkheid om deze aandacht één op één te geven aan het kind.

De situatie op een kindercentrum is een andere dan thuis. Bij elk kind is de thuissituatie anders. Daarom kunnen we bij de groepsbenadering niet in alles aansluiten op de thuissituatie.

Door structuur en regelmaat te bieden door te werken met een vaste dagindeling, rituelen, stabiliteit op de groepen en regels en grenzen stellen wordt de opvang op de groep voorspelbaar en dat geeft kinderen een veilig gevoel, een belangrijke voorwaarde om zich optimaal te kunnen ontwikkelen.

De opvoeders

De pedagogisch medewerkers scheppen voor de optimale ontwikkeling van het kind de nodige voorwaarden:

- Ruimte om zelf te ontdekken en hun eigen weg te gaan
- Vertrouwen in de vaardigheden van het kind
- Het scheppen van voorwaarden voor de eigen ontwikkeling van het kind

We willen een omgeving scheppen die emotionele veiligheid, welbevinden, gezondheid en fysieke veiligheid voor de kinderen waarborgt. Door de samenwerking met de ouders ontstaat een sterke pedagogische omgeving die dit alles mogelijk maakt, waarbij de kinderopvang en de ouders als partners in de opvoeding elkaars rol versterken.

Met deze uitgangspunten willen we bereiken, dat de kinderen zich op lichamelijk, emotioneel en verstandelijk gebied zich optimaal kunnen ontwikkelen tot evenwichtige en sociaalvaardige mensen, die een positieve bijdrage zullen geven aan de maatschappij.

Hoofdstuk 2 De doelstellingen van Kindercentrum Waarder

2.1 Het bieden van emotionele veiligheid

Emotionele veiligheid is een voorwaarde om andere doelstellingen te kunnen behalen. Daarom is deze doelstelling eigenlijk de belangrijkste.

Een kind ontwikkelt zich door op ontdekking uit te gaan, dingen uit te zoeken en te proberen. Hiervoor is het belangrijk dat ze zich veilig en geborgen voelen.

De mate waarin het kind zich veilig, prettig en op zijn gemak voelt noemen we het welbevinden. Een kind met een hoog welbevinden zit "lekker in zijn vel", heeft plezier, geniet, is spontaan, durft zichzelf te zijn en straalt ontspanning en innerlijke rust uit. Een hoog welbevinden heeft een positief effect op de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Daarnaast is nog een tweede criterium belangrijk: betrokkenheid. Dit geeft aan hoe intens een kind met iets bezig kan zijn. Kinderen met een hoge mate van betrokkenheid zijn geconcentreerd, van binnenuit gemotiveerd en gedreven. Betrokkenheid is een teken dat een kind in ontwikkeling is.

Om te bereiken dat een kind zich veilig voelt bij ons, worden de kinderen opgevangen in een vaste groep met vaste pedagogisch medewerkers.

Kindercentrum Waarder zorgt voor een veilige, uitdagende groepsruimte en groepsactiviteiten. Het meubilair op de groep is speciaal voor de leeftijdsgroep van 0-4 jaar. Er is laag meubilair, waar kinderen zelf op kunnen gaan zitten en voor de 0-1 jarigen is er een grondbox, een rustige veilige plek, waar ze alle ruimte hebben om zich vrij te bewegen. Kinderen van 1 -2 jaar spelen in de eigen groepsruimte. Voor de grotere kinderen, vanaf 2 jaar is er de speelhal, waar allerlei drukke spelactiviteiten gedaan kunnen worden maar ook een speelhuis, waarin ze fantasiespel kunnen ontwikkelen.

De pedagogisch medewerker bouwt een vertrouwde relatie op met het kind en ook de kinderen onderling leren elkaar zo kennen.

De pedagogisch medewerker neemt de tijd voor verzorgingsmomenten als verschoneren en maaltijden en werkt met het kind samen als gelijkwaardige partner. Dit heeft als resultaat dat een kind zich altijd gezien weet en veilig voelt. Daardoor zal het kind in zijn "eigen tijd" emotioneel gevoed op weg gaan om zijn omgeving te onderzoeken. Zodoende leert het kind zichzelf in allerlei nieuwe situaties kennen en gaat het graag nieuwe uitdagingen aan.

Tijdens de "eigen tijd" is de pedagogisch medewerker op de achtergrond aanwezig. Zichtbaar of hoorbaar voor het kind.

Ook speelt de pedagogisch medewerker een rol in het bevorderen van de interacties tussen de kinderen onderling. Ze spelen een cruciale rol in het bieden van veiligheid en het sociale verkeer op de groep. Ze hebben oog en oor voor de individuele kinderen en de groepsdynamiek, voor het welbevinden van elk kind en de sfeer op de groep.

Wennen

Voordat een kind naar de opvang komt is het belangrijk, dat het de tijd krijgt om te wennen. Aan de omgeving, aan de pedagogisch medewerkers, aan de andere kinderen, de structuur op de groep. Er wordt 4 weken vòòr de eerste opvangdag een afspraak

gemaakt voor 2 wenmomenten. Aan het begin van het eerste wenmoment vindt tevens de intake plaats.

Tijdens het intakegesprek wordt over en weer praktische informatie over de dagelijkse gang van zaken en gewoonten en bijzonderheden van het kind uitgewisseld.

Structuur en regelmaat

Structuur, regelmaat en duidelijkheid geven een gevoel van veiligheid bij de kinderen. Het maakt de dag voorspelbaar, waardoor de kinderen zich meer op hun gemak zullen voelen. Bij Kindercentrum Waarder wordt deze structuur geboden door een vaste dagindeling, vaste groepen, rituelen, regels en grenzen.

Vaste dagindeling

De dagopvang vindt plaats tussen 7.30 en 18.30 uur.

Een vaste dagindeling biedt een kind veiligheid en zekerheid. De indeling is zodanig, dat actieve en ontspannende momenten elkaar afwisselen. Er zijn verzorgingsmomenten, momenten met activiteiten en momenten van rust.

De activiteiten op zich worden ook weer afgewisseld: spontaan vrij spel wordt afgewisseld met aanbod van activiteiten door de pedagogisch medewerker, actieve momenten met rustmomenten en binnenspel met buitenspel.

Bij de baby's wordt de dagindeling zoveel mogelijk afgestemd op het ritme dat de baby thuis heeft. Hiervoor is een nauwe afstemming met de ouders nodig.

Vaste groepen

Bij Kindercentrum Waarder worden de kinderen opgevangen in verticale groepen met kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar. De kinderen blijven in principe tot hun vierde jaar in dezelfde groep. Dit geeft ook een stabiele en veilige basis voor het kind.

We houden ons aan daarbij aan de wettelijke Beroepskracht Kind Ratio (BKR), waarin is geregeld voor hoeveel kinderen één pedagogisch medewerker maximaal verantwoordelijk is.

We werken met vaste pedagogisch medewerkers op vaste groepen. Daardoor behoort ieder kind tot een vaste stamgroep waar minimaal één vaste pedagogisch medewerker aanwezig is. Dit wordt geregeld volgens het zogenaamde vaste-gezichtencriterium (zie pag 19).

De vaste groep zorgt ervoor dat de kinderen elkaar beter leren kennen, er vertrouwde relaties ontstaan waardoor het gemakkelijker wordt om samen te spelen.

Rituelen

Tijdens de dagelijkse gang van zaken worden allerlei activiteiten begeleid met vaste rituelen zoals een liedje zingen bij het opruimen of jassen aan- en uittrekken of een gebed voor het eten.

Doordat er dagelijks terugkerende onderdelen en handelingen zijn in een vaste volgorde, een vaste plek voor spullen en speelgoed, bieden we de kinderen structuur en duidelijkheid. Een kind weet zo precies wat er gaat gebeuren.

Regels en grenzen

Niet weten wat er gaat gebeuren maakt het verblijf bij de opvang voor kinderen extra spannend. De dagindeling en rituelen maken voorspelbaar hoe de dag gaat verlopen.

Maar ook geeft het een kind houvast als ze weten wat er van hen wordt verwacht en wat niet.

Pedagogisch medewerkers kunnen kinderen hierbij helpen door consequent en respectvol grenzen te stellen aan het gedrag van kinderen. Zo leren ze hun gevoelens op een acceptabele manier te uiten en hun gedrag te sturen (zelfregulatie).

Kinderen leren door vallen en opstaan. Ze moeten daarom ook de ruimte krijgen om de wereld te onderzoeken. Daarbij hoort het risico van ongelukken. De pedagogisch medewerker moet de kinderen beschermen tegen gevaren die ze zelf nog niet zien en zo de risico's aanvaardbaar houden. Kinderen kunnen niet tegen alle risico's worden beschermd, maar zo leren ze met risico's omgaan.

Kindercentrum Waarder hanteert een Veiligheids- en Gezondheidsbeleid waarin wordt beschreven welke risico's er zijn en hoe deze worden aangepakt. Dit kan zijn door fysieke maatregelen (denk aan de vingerbeschermers bij de deuren) maar ook door gedragsmaatregelen (afspraken over hoe te handelen in situaties). Dit beleid wordt vastgelegd en actueel gehouden met behulp van de Risicomonitor, een online tool van VeiligheidNL.

2.2 Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties

Bij persoonlijke competenties gaat het zowel om de ontwikkeling van de persoonlijkheid, de identiteit, van de kinderen als om de ontwikkeling van hun talenten. Hiermee wordt bijvoorbeeld bedoeld: veerkracht, zelfstandigheid, zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit. Deze competenties stellen een kind in staat om allerlei typen situaties of problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden.

Wij gaan er van uit, dat elk kind van nature een drijfveer heeft om zich te ontwikkelen. Hij doet dat in zijn eigen tempo en op zijn eigen unieke wijze. Kinderen ontwikkelen zich vooral door spel en bewegen. Het is aan ons om ze daartoe de gelegenheid te geven, de voorwaarden te scheppen. Wij willen de kinderen de ruimte bieden om zoveel mogelijk te ontdekken. Door te spelen, uit te proberen, kijken en imiteren, worden ook dagelijkse activiteiten een leermoment. Ze oefenen zo alle motorische, sociale, emotionele, cognitieve, morele en communicatieve vaardigheden die ze nodig hebben. Een kind leert hierdoor na te denken over dingen, vooruit te denken en te plannen, problemen op te lossen en hoe alles werkt.

Wij bieden materialen aan die aansluiten bij het ontwikkelingsniveau en interesses van het kind. We kijken daarbij naar wat een kind al wel is en wat het kan en niet naar wat een kind nog niet is en nog niet kan. We sluiten aan bij het spontane leren en spelen, kansen grijpen. De ruimte richten we voorbereidend in zodanig, dat een kind wordt uitgedaagd om steeds een stapje verder te komen in zijn persoonlijke leerproces.

In het Pedagogisch Kader Kindercentra 0-4 jaar staat het doel van ontwikkelen van persoonlijke competenties uitgewerkt in 5 basisgebieden:

1. Emotionele competentie: het gevoel er te mogen zijn en op anderen te kunnen vertrouwen

Wij gaan uit van vertrouwen in de competenties van het kind. Dit vertrouwen is de basis. We sluiten aan bij de belevingswereld, het niveau van het kind. Deze houding toont respect voor de eigenheid van het kind. Het kind voelt zich gezien en begrepen en dat bevordert het vertrouwen in zichzelf en de anderen.

2. Cognitieve competentie: de behoefte om de wereld om je heen te begrijpen

Kinderen zijn geboren ontdekkers: ze willen de wereld begrijpen. Ze stellen over alles om hen heen vragen, ontwikkelen een eigen theorie en geven de dingen een betekenis.

Kinderen leren veel van activiteiten die betekenis voor hen hebben en die aansluiten bij hun belevingswereld. Als je vertrekt vanuit de onderzoekende houding van de kinderen, sluit je vanzelf aan bij hun belevingswereld en worden kinderen sneller uitgedaagd om dingen te onderzoeken en te leren.

Gebeurtenissen kunnen spontaan de belangstelling van de kinderen wekken. Ze willen erover praten, spelen en verder onderzoeken hoe iets in elkaar zit. Hierop kan een pedagogisch medewerker reageren en voorwaarden scheppend bezig zijn om de ontwikkeling te stimuleren. Daarbij kijken ze steeds naar het stapje verder dat een kind zou kunnen doen. Of en wanneer het kind dat doet is aan het kind. De pedagogisch medewerker wijst op de mogelijkheden. Daarbij schat de pedagogisch medewerker in wat een kind met een beetje hulp kan en wat nog helemaal buiten zijn bereik ligt.

3. Communicatieve competentie: jezelf kenbaar willen maken in taal

Taal is belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Taal heet veel verschillende functies: het overbrengen van een boodschap, contact met anderen maken, je gevoelens uiten. De pedagogisch medewerkers stimuleren de taalontwikkeling door actief te luisteren, alle handelingen met woorden te begeleiden, gesprekken met de kinderen, verhalen vertellen, voorlezen, liedjes zingen en in (rollen)spel. De pedagogisch medewerkers gaan de dialoog zowel één op één, als in een groep met de kinderen aan.

De kinderen leren de taal ook van elkaar. Er wordt gelet op juist taalgebruik. Grof taalgebruik wordt niet getolereerd.

4. Motorisch-zintuiglijke competentie: streven naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid

Bij kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar bestaat de lichamelijke ontwikkeling vooral uit het leren gebruiken van de zintuigen, grove en fijne motoriek.

De kinderen krijgen bij Kindercentrum Waarder letterlijk en figuurlijk de ruimte om hun omgeving te ontdekken. Voor de dreumesen en peuters is er een speelhal en een buitenruimte met voldoende ruimte om te bewegen. En voor de allerkleinsten is hiervoor in de groepsruimte een grote grondbox. Ook buiten is er voor hen een door hekjes afgeschermd gedeelte waarin zij ongestoord kunnen spelen.

Motorische ontwikkeling bij baby's

Volgens de visie van Pikler moet een kind zich vrijelijk en op eigen initiatief kunnen ontwikkelen.

We laten de ontwikkeling vanuit het kind zelf komen en volgen die ontwikkeling op de voet. Zou je een baby actief aanmoedigen tot een volgende stap in zijn ontwikkeling, dan forceer je hem tot bepaalde bewegingen te komen voordat hij daar uit zichzelf aan toe is. We gebruiken daarom geen forcerende hulpmiddelen, zoals loopstoeltjes, baby-schommels, loopwagentjes. Wipstoeltjes gebruiken we alleen bij voedingsmomenten. Door de houding van een kind niet te forceren gaat het zich ontwikkelen wanneer het er werkelijk aan toe is.

Wat we wel doen is voorwaarden scheppen om het kind zich in zijn eigen tempo te laten ontwikkelen, zoals het bieden van voldoende ruimte (een veilige en ruime grondbox) en een harde ondergrond, soepele kleding en wat klimobjecten (een kussen of laag plateau). We leggen baby's daarbij zoveel mogelijk op hun rug: een basishouding

waaruit een kind eerst zijn handjes en voetjes kan ontdekken en later gemakkelijk tot (om)rollen kan komen.

Als je een kind de tijd geeft om zichzelf te ontwikkelen, zal je zien dat van alle bewegingen die een kind oefent op een dag 10 procent nieuw is en 90 procent is wat hij al kan.

Motorische ontwikkeling bij dreumesen en peuters

De motorische ontwikkeling bij dreumesen en peuters bestaat uit de fijne en grove motoriek. Ook hierbij gaan we uit van ontwikkeling in eigen tempo en zijn we voorwaardenscheppend ingesteld. We geven ruimte aan de behoeften van het kind waarbij we het kind volgen. De ruimtes zijn uitnodigend ingericht waarbij veiligheid, uitdaging en aansluiting op de ontwikkeling en interesses van kinderen de voornaamste criteria zijn. We bieden vrij spel aan, gerichte activiteiten en beweegactiviteiten.

De beweegactiviteiten worden gedurende de hele dag geïntegreerd in het dagelijks handelen, zoals bijvoorbeeld tijdens het aan- en uitkleden, tafeldekken en afruimen, de maaltijd, kennismaken met allerlei materialen, bouwen, knippen, plakken en verven (fijne motoriek).

Daarnaast is er in de groepsruimte en speelhal klim- en klautermateriaal aanwezig dat is afgestemd op de leeftijd van de kinderen. De pedagogisch medewerkers gaan zoveel mogelijk met de kinderen naar buiten, waar de kinderen kunnen rennen, fietsen, ontdekken en ervaren (grote motoriek).

5. Creatief-beeldende competenties

Creatief-beeldende competenties zijn competenties die betrekking hebben op:

- Dans en beweging
- Zingen en muziek maken
- Tekenen, verven en beeldende uitingen
- Bouwen en constructies van klein en groot materiaal
- Gevoel voor schoonheid

Het ontwikkelen van deze competenties bevordert tegelijk ook de ontwikkeling van alle andere competenties. Het kind krijgt bijvoorbeeld zelfvertrouwen door te ontdekken dat het zelf iets kan maken, krijgt plezier in bewegen (grote motoriek), gebruiken van klein materiaal bevordert de fijne motoriek, zingen bevordert het taalgebruik etc.

Wij bieden activiteiten aan op al deze gebieden, waarbij het proces en het plezier altijd belangrijker zijn dan het eindproduct. Een kind moet kunnen experimenteren, materialen ontdekken en uitproberen. Als deze activiteiten een tastbaar resultaat opleveren is dat leuk, maar geen must. De kinderen mogen dit tastbare resultaat uiteraard mee naar huis nemen. We proberen de ouders mee te nemen in dit proces door de activiteiten te fotograferen en te beschrijven en dit te delen met de ouders in de ouderapp.

Zingen doen we op spontane momenten en kan bij elke activiteit voorkomen. Zingen vergroot de fantasie en creativiteit en bevordert de taalontwikkeling. Ze leren nieuwe woordjes, horen hoe zinnen zijn opgebouwd. Door de rijm wordt een tekst voorspelbaar en kunnen ze zelf invulling geven aan de tekst.

Door het gebruik van muziek die kinderen aanspreekt dagen we de kinderen ook uit om te dansen en te improviseren. Zo leren ze de mogelijkheden van hun lichaam kennen en toepassen en wordt hun fantasie geprikkeld.

Het bouwen en constructies maken van klein en groot materiaal maakt deel uit van het ontwerpend en onderzoekend spelen. Het onderzoekend spelen houdt ook in het ontdekken van organismen, voorwerpen en verschijnselen, zoals het vangen en bekijken van kleine beestjes, experimenteren met licht en schaduw, het ervaren van nat en droog etc. Het ontwerpend spelen houdt in dat kinderen zelf oplossingen bedenken en maken, zoals het bouwen met blokken of een treinbaan.

Kinderen leren zo op een natuurlijke manier te leren vanuit nieuwsgierigheid en verwondering. Met onderzoekende en ontwerpende activiteiten willen we de ruimte geven aan de natuurlijke nieuwsgierigheid van de kinderen en hun nieuwsgierige en onderzoekende houding stimuleren, zodat ze begrijpen hoe dingen tot stand komen. Dit is een vaardigheid die zeer van pas komt als ze later naar school gaan en hun weg in de maatschappij gaan vinden.

Bij het aanbieden van creatief-beeldende activiteiten zijn de pedagogisch medewerkers voorwaarden-scheppend bezig. Zij bieden de ruimte om vrij te kunnen bewegen, zingen, dansen en bieden materialen aan voor de beeldende expressie en bouwactiviteiten.

6. Gezonde leefstijl

Gezonde voeding is essentieel voor een goede groei en de ontwikkeling van kinderen. Daarnaast is het belangrijk bij de preventie van overgewicht en welvaartsziekten. Kindercentrum Waarder heeft hiervoor een Voedingsbeleid ontwikkeld. Hiermee begeleiden we de kinderen in hun smaakontwikkeling, waardoor ze op latere leeftijd een gevarieerder eetpatroon hebben. Ze leren om de gezonde keuze te maken, zodat ze vaker kiezen voor groente en fruit. Daarnaast wennen ze aan water drinken, waardoor ze ook later vaker kiezen in plaats van gezoeete dranken. Zo ontwikkelen kinderen een gezond gewicht en lopen ze minder risico op overgewicht en het krijgen van welvaartsziekten.

Daarnaast worden de kinderen gestimuleerd om te bewegen (dit is hierboven ook omschreven bij het kopje Motorisch-zintuigelijke competentie). **2.3 Gelegenheid bieden tot ontwikkelen van sociale competenties**

Volgens de visie van Emmi Pikler is competentie iets waarmee een kind al wordt geboren. De aangeboren mogelijkheid om open te staan voor de omgeving, nieuwsgierig en onderzoekend. Een baby zoekt bijvoorbeeld al direct na de geboorte contact, maakt oogcontact, toont openheid en interesse in de omgeving. Een kind is dus vanaf de geboorte al competent.

Competent gedrag bestaat uit 3 elementen:

1. Een kind neemt zelf het initiatief om iets te doen (intrinsieke motivatie)
2. Hij doet dit op zijn eigen manier (vrij spelen en zelfstandig ontdekken)
3. Hij ervaart het effect ervan (geeft zijn eigen onderzoek vorm en leert daar van)

Competentie bij jonge kinderen kun je zien als 'invloed hebben'. Een kind doet iets uit eigen initiatief en op zijn eigen manier en ervaart het effect. Het kind ervaart: 'ik heb invloed, ik ben competent'. Competentie dus als de mogelijkheid om actief in contact met de omgeving te zijn en daar zelf van te leren.

Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat kinderopvang een positieve invloed kan hebben op de sociale vaardigheden van kinderen. Als vanzelfsprekend bevinden de kinderen in een sociale omgeving, waarbij er verschillen zijn tussen de kinderen in leeftijd, individuele kenmerken, geslacht, vaardigheden, behoeften, ervaringen en gedragingen. Bij Kindercentrum Waarder worden de kinderen opgevangen in 2 verticale groepen met kinderen van 0-4 jaar.

In de interactie tussen pedagogisch medewerkers en kinderen en tussen kinderen onderling leren kinderen hulp vragen en ontvangen. Bijvoorbeeld bij het aan- en uitkleden. Het kind weet wanneer hij zijn armpjes omhoog moet doen, wat hij of zij zelf kan en waar hulp nodig is.

Het kind weet dat het bij een groep hoort en voelt verbondenheid met de kinderen en pedagogisch medewerkers van die groep. Het leert anderen aanvoelen en rekening houden met elkaars gevoelens.

Een kind leert ook om een bijdrage aan het geheel te bieden, door bijvoorbeeld te helpen met opruimen, jongere kinderen helpen, troosten, een feest voorbereiden.

Kinderen leren door imiteren en de sociale omgeving in de kinderopvang biedt hier alle mogelijkheden voor.

Door samenspel met andere kinderen leert het kind omgaan met andere kinderen, hen begrijpen, aansluiten bij spel van andere kinderen en conflicten op te lossen. Het leert ook verschillende rollen aan te nemen in het sociale proces: initiatief nemen, een leidende of volgende rol.

De pedagogisch medewerkers bieden een omgeving waarin deze sociale vaardigheden ontwikkeld kunnen worden. Bij het eten mogen ze meehelpen bij de voorbereiding, alle handelingen worden begeleid met woorden en er wordt constant gezocht naar de interactie. Er wordt veel gelegenheid tot vrij spel gegeven en pedagogisch medewerkers scheppen daar de voorwaarden voor door een uitnodigende speelomgeving te creëren.

Het saamhorigheidsgevoel in de groep wordt ook bevorderd door bijzondere activiteiten, zoals bijvoorbeeld de jaarlijkse voorleesdagen of een (verjaardags)feestje. Dit wordt voorbereid door erover te praten, versieringen aan te brengen of plaatjes te laten zien. Kinderen komen zo met elkaar in de stemming voor de activiteit of het feest. Zo kunnen ze het samen voorbereiden, beleven en er ook napret over hebben. Dat scheidt een band.

Omgaan met conflicten

Een belangrijk aspect in de sociale ontwikkeling is het leren omgaan met conflicten. Kinderen in een groep hebben regelmatig botsingen of conflicten. Meestal lossen deze zich vanzelf op, echte ruzies zie je eigenlijk niet zoveel. Bij botsingen of conflicten laten kinderen hun eigen "ik" gelden, waarbij ze geen oog hebben voor de wensen van een ander.

Botsingen zijn ook leermomenten, waarbij kinderen sociale vaardigheden leren om hun mening te uiten, de ander te begrijpen en oplossingen te zoeken. Ze leren zo belangrijke sociale en morele regels.

De pedagogisch medewerker grijpt niet meteen in bij een conflict. Als de kinderen er zelf niet uitkomen, dan kan zij/hij begeleidend optreden. Daarbij helpt de pedagogisch medewerker de kinderen te verwoorden wat ze willen of voelen of te begrijpen wat het andere kind wil of voelt, bedenkt samen met het kind/kinderen een oplossing en helpt hen om samen weer verder te gaan.

Een andere rol van de pedagogisch medewerker hierin is om te ontdekken waar het negatieve gedrag vandaan komt. Dat doet zij door observatie en vanuit kennis en ervaring. Zij moet hierbij alert zijn op signalen en behoeften van het kind en daarbij aansluiten. Bij de reactie op negatief gedrag neemt de pedagogisch medewerker neutrale houding aan.

2.4 Gelegenheid bieden tot het zich eigen maken van normen en waarden.

Normen en waarden zou je de spelregels van de samenleving kunnen noemen. Het is belangrijk dat je die leert kennen en eigen maakt zodat je op een respectvolle manier met anderen om kunt gaan en actief aan de maatschappij kan deelnemen. Niet alleen de spelregels van je eigen directe omgeving, maar ook in een groter verband spelen daarbij een rol.

Belangrijke normen en waarden die wij willen uitdragen zijn:

1. Respect hebben voor elkaar en de omgeving
2. Aandacht hebben voor elkaar en de omgeving
3. Elkaar geen fysieke of emotionele pijn doen

Socialisatie, het verinnerlijken van normen en waarden van de omgeving waar je opgroeit, is een continue, actieve dialoog tussen de opvoeders/verzorgers en het kind. Aan de ene kant zijn er de ideeën en wensen van het kind en aan de andere kant de verwachtingen van de omgeving.

Wij zien het als onze taak om met opmerkzaamheid en geduld de kinderen een duidelijk raamwerk te bieden waarbinnen aan beide behoeften tegemoet wordt gekomen. Kinderen krijgen dan de tijd en de ruimte om rekening te leren houden, niet alleen met hun eigen behoeften, maar ook met die van hun omgeving. Daarvoor zijn sociale regels, normen en waarden nodig die de pedagogisch medewerker voorleeft.

Volgens de pedagogie van Emmi Pikler is er onderscheid in sociale regels:

- De rode regels: dit zijn de echt belangrijke regels die er zijn voor de veiligheid van het kind en de omgeving. De kinderen moeten zich daaraan houden en bij overtreding reageert de pedagogisch medewerker direct. Ze legt steeds weer kort en geduldig uit waarom de regel er is. De rode regels moeten tot een minimum worden beperkt. Een veilige omgeving helpt daarbij. Rode regels zijn bijvoorbeeld: niet op de straat lopen (gevaarlijk voor het kind zelf) of een ander niet bijten (gevaarlijk/pijnlijk voor een ander).
- De roze verwachtingen: dit is gedrag wat gewenst is, maar waarbij het niet dringend noodzakelijk is dat er onmiddellijk wordt gereageerd. Roze verwachtingen zijn wat flexibeler. Op een indirecte manier wordt het gedrag gecorrigeerd. Zo krijgt het kind de ruimte en vertrouwen om de regels te testen. Bij roze verwachtingen gaat het bijvoorbeeld om het gebruiken van de hoeveelheid zeep bij het handenwassen. Je zegt dan niet: "je gebruikt teveel zeep", maar: "zo heb je wel zeep genoeg". Op deze manier corrigeer je indirect.
- De blauwe verwachtingen: dit gedrag is gewenst, maar heeft ook te maken met de ontwikkeling van het kind. Een voorbeeld is het empathisch gevoel, het medegevoel voor anderen, moet zich echt ontwikkelen. Dat is een rijpingsproces dat zich niet laat dwingen en je weet niet hoe snel dat gaat.

Diversiteit en inclusiviteit

Groeiende diversiteit in onze samenleving en inclusie brengen de verantwoordelijkheid mee om kinderen goed op deze samenleving voor te bereiden.

Omdat de basis hiervoor al in de eerste levensjaren gelegd wordt ligt een deel van die verantwoordelijkheid nadrukkelijk bij de Kinderopvang.

Kindercentrum Waarder is gevestigd in een klein plattelandsdorp met weinig multiculturele diversiteit. Maar ook bij een geringe diversiteit moeten we ons bewust zijn van onze eigen opvattingen van wat "normaal" is en hoe we met normen en waarden omgaan. Wij willen sociale inclusie realiseren en alle kinderen gelijke kansen bieden. We gaan uitsluiting van een kind tegen. Als we zien dat een kind – om welke reden dan ook – wordt uitgesloten, zullen we dit proces observeren en proberen om te buigen of bij te sturen, waarbij we zoveel mogelijk het initiatief bij de kinderen zelf leggen.

De pedagogisch medewerkers zijn rolmodellen en dragen vanuit die positie normen en waarden over aan de kinderen.

Ook de houding van de organisatie en leiding op de locatie is essentieel. We streven ook naar diversiteit binnen het team en we houden rekening met elkaars achtergrond zonder nadruk op het "anders zijn" te leggen.

Wat betreft inclusiviteit van kinderen met een beperking zijn onze mogelijkheden beperkt. Aan kinderen met een ernstige geestelijke of lichamelijke beperking of aan kinderen met ernstige gedragsmoeilijkheden kunnen we geen opvang bieden. Wij kunnen die kinderen niet bieden wat ze nodig hebben. Onze mogelijkheden zijn qua voorzieningen, ruimte en deskundigheid daar niet op afgestemd.

Het kan voorkomen, dat we voor een reeds geplaatst kind tegen grenzen aanlopen. In overleg met de ouders en/of eventueel advies van een onafhankelijke derde, zal dan de plaatsingsovereenkomst worden beëindigd.

Hoofdstuk 3 Spelen

3.1 Spelen

Wat is spelen?

- Spelen is veelvoorkomend en natuurlijk kindergedrag: ze vinden het prettig.
- Spelen past vooral bij jonge kinderen - tot een jaar of zes - bij hun ontwikkelingsfase.
- Spelen is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen en het kinderebrein.

Spelen is een natuurlijke activiteit, maar verloopt niet helemaal vanzelf.

De omgeving is daarbij een belangrijke factor, dat wil zeggen de fysieke omgeving maar ook de mensen in de omgeving van het kind.

Er moet een balans zijn tussen de autonomie van het kind en begeleiding van de volwassenen.

De begeleiders moeten zorgen voor een uitdagende fysieke omgeving, die ook veilig is. Tegelijkertijd moet er ruimte zijn voor risicovol spelen omdat kinderen daar ook van leren.

De breinontwikkeling in de eerste 6 jaar gaat heel snel, van ervarend leren naar cognitief en denkend leren.

3.2 Spelend leren of leren door te spelen

Spelend leren is niet hetzelfde als leren door te spelen.

Wat is het doel van spelen? Moet spelen een doel hebben?

Spelen lijkt doelloos maar dient wel degelijk een doel, namelijk het ontwikkelen van vaardigheden die passen bij de ontwikkelingsfase van het kind.

Vroeg- en voor schoolse educatie: spelend leren

Tendens voor het begeleiden/bevorderen van de ontwikkeling van kinderen is tegenwoordig de vroeg- en voor schoolse educatie. Daarbij dienen echter niet de 4 pedagogische doelen uit de Wet Kinderopvang, maar de leerdoelen uit primair onderwijs als basis. Er moet een 'doorgaande leerlijn' ontwikkeld worden zodat de kinderen beter voorbereid zijn op het basisonderwijs. Dit leidt echter tot een speelvriendelijk klimaat. De doelen moeten worden gehaald door 'spelend leren'.

Visie van Kinderopvang: spelen door te leren

Het is belangrijk om de kenmerken van spel in het oog te houden:

- spel is vrijwillig;
- spel geeft plezier;
- in spel hebben kinderen het initiatief
- spel bevat elementen van 'doen alsof'.

Deze kenmerken heeft het spelend leren in de vroeg- en voor schoolse educatie niet: er is geen vrijheid, er is een strak programma met meetbare doelen die gehaald moeten worden.

Kindercentrum Waarder stelt zich op het standpunt dat kinderopvang niet een instituut moet zijn waarin leerdoelen het belangrijkste zijn. Het belangrijkste is dat het kind zich kan ontwikkelen volgens hun eigen competenties, in hun eigen tempo, in interactie met hun omgeving, of dat nu thuis of bij de kinderopvang is.

De belangrijkste rol van de opvang hierin is om een omgeving te creëren die veilig en uitdagend tegelijk is, uitnodigt tot spelen en daardoor tot leren en ontwikkelen van vaardigheden.

Daarbij kan een vroeg- en voor schoolse educatieprogramma wel behulpzaam zijn, maar is niet een hoofddoel op zich. Bij Kindercentrum Waarder maken we gebruik van het vroeg- en voor schoolse educatieprogramma Uk en Puk. Met name de thema's en tips daarin over een voorbereide speelomgeving zijn daarbij heel waardevol.

Vrij spelen en zelfstandig ontdekken

Vanuit het standpunt dat kinderen van nature spelen en daarbij zoveel mogelijk vrijgelaten moeten worden en moet worden uitgegaan van het van het eigen tempo, de eigen competenties en innerlijke drang van het kind om te spelen, willen we bij Kindercentrum Waarder hen begeleiden zonder het natuurlijk leerproces te verstoren.

Vanuit de Wet Kinderopvang zijn er 4 basisdoelen geformuleerd die we in de Kinderopvang nastreven: Bevorderen van Emotionele Veiligheid, de Persoonlijke Competenties, de Sociale Competenties en het zich eigen maken van Waarden en Normen.

Bij het spelen worden met name de Persoonlijke Competenties en Sociale Competenties ontwikkeld.

Pedagogisch medewerkers begeleiden dat met behulp van hun zogenaamde interactievaardigheden, met name de interactievaardigheid ontwikkelingsstimulering, die we eigenlijk liever ontwikkelingsondersteuning willen noemen.

Rol PM bij begeleiding vrij spel

Volgens de visie van Emmi Pikler bestaat de rol van de PM bij de begeleiding van de activiteiten bestaat uit het toepassen van een zinvol dagritme, het voorbereiden en herschikken van het materiaal en de omgeving en het scheppen van een goede band met ieder kind. Daarmee schep je de voorwaarden voor het vrije spel en zelfstandig ontdekken.

- Zinvol dagritme: Bij de begeleiding van kinderen in een groep van 0-4 jaar is het belangrijk, dat het dagritme wordt afgestemd op de behoefte van het kind. Een baby heeft een ander dagritme dan een peuter. Voor de groten bestaat er een dagritme, dat gebaseerd is op eet- en rustmomenten, afwisseling van actieve en passieve momenten. Zo'n dagritme geeft een kind houvast en rust. Voor een baby wordt het eet- en slaapritme zoveel mogelijk afgestemd op hoe het thuis gaat en geleidelijk aan zal de baby meegaan in het ritme van de oudere kinderen op de groep.
- Voorbereiden en herschikken: vanuit de Piklervisie spreken we van herschikken en ordenen in plaats van opruimen. Bij herschikken zet je het speelgoed allemaal weer speelklaar. Kinderen worden niet meer geboeid als het speelgoed door elkaar ligt of als de vloer bezaaid ligt met spullen. Als het weer overzichtelijk en geordend bij elkaar ligt gaan ze direct weer aan de slag. Het verschil met opruimen is, dat het speelgoed dan in bakken of kasten wordt opgeruimd en niet uitnodigend tot spelen wordt neergezet. Opruimen gebeurt wel, maar aan het einde van de ochtend of dag.

Om het overzicht te bewaren zijn er op de groep niet teveel verschillende speelmaterialen tegelijk aanwezig. Van tijd tot tijd kan wordt dit omgewisseld met ander speelmateriaal wat elders wordt bewaard.

- Goede band met de kinderen: tijdens het spelen stoort de PM de kinderen niet, zij observeert hen en reageert alleen als de kinderen contact zoeken. De PM speelt niet mee, tenzij op eigen initiatief van het kind zelf, maar dan slechts kort. Door het observeren weet de PM waar de interesses en mogelijkheden van het kind liggen. Ze kan dit op een ander moment (tijdens het eten of verzorgen) weer met kind bespreken. Het kind zal zich gezien en gewaardeerd voelen.

Komt een kind niet tot spelen, dan kan de begeleiding door de PM bestaan uit mondeling een suggestie doen of door uitnodigend klaarzetten van speelgoed.

Bij klimmen en klauteren grijpt een PM niet meteen in als het niet goed dreigt te gaan, maar ondersteunend begeleiden en alleen als het niet anders kan fysiek ingrijpen.

Daarmee laat je het kind de keuze om te spelen, op zijn eigen manier, zonder actieve bemoeienis van een volwassene.

De pedagogisch medewerkers van Kindercentrum Waarder worden getraind en gecoacht op het in de praktijk brengen van de visie van Emmi Pikler.

3.3 Spelmaterialen en activiteiten

De spelmaterialen zijn afgestemd op de leeftijd, vaardigheden en belangstelling van de kinderen.

Gestreefd wordt naar een evenwichtig aanbod van spelmateriaal dat uitlokt tot verschillende soorten spel. Er wordt gelet op het ontwikkelingsniveau van het kind, op de belangstelling van het kind, aantrekkelijkheid en veiligheid van het materiaal.

Naast het belangrijke vrije spel, zoals hierboven beschreven, worden activiteiten op verschillende gebieden aangeboden aan de kinderen. Deze activiteiten richten zich op alle ontwikkelingsgebieden : creatief, cognitief, sociaal-emotioneel, lichamelijk. De nadruk ligt op het uitnodigen van de kinderen tot een activiteit door een voorbereide (speel)omgeving te aan te bieden.

Hoofdstuk 4 Volgen van de ontwikkeling

4.1 Observeren/volgen ontwikkeling

De kinderen worden bij Kindercentrum Waarder opgevangen in groepen. Omdat we het belangrijk vinden dat elk kind zich veilig en gezien voelt en we de ontwikkeling van elk kind ook individueel willen volgen, observeren we elk kind periodiek door middel van een gerichte observatie. Daarbij maken we gebruik van een kindvolgsysteem, zodat we dit systematisch kunnen doen.

De observatie wordt besproken met de ouders in een ontwikkelgesprek.

Buiten de periodieke observaties en ontwikkelgesprekken kunnen er bij bijzonderheden ook observaties en gesprekken met de ouders plaatsvinden.

4.2 Mentor

De observatie wordt gedaan door de mentor van het kind. Een mentor is een pedagogisch medewerker die de ontwikkeling van het kind volgt en het eerste aanspreekpunt voor de ouders is bij bijzonderheden. Bij aanvang van de opvang wordt de mentor aan het kind toegewezen, de ouders worden op de hoogte gesteld wie de mentor van hun kind is. De mentor voert het intakegesprek en bespreekt ook periodiek de gerichte observaties van het kind met de ouders.

De mentor werkt op de groep van het kind, maar hoeft niet per se één van de vaste gezichten, zoals bedoeld in paragraaf 6.3, te zijn.

Als tijdens de opvang een andere mentor wordt toegewezen, worden ouders hier schriftelijk van op de hoogte gesteld.

4.3 Signaleren van bijzonderheden in de ontwikkeling van kinderen en doorverwijzen naar instanties

De pedagogische medewerkers signaleren eventuele problemen of achterstanden in de ontwikkeling.

Zij hebben daarvoor de volgende kennis en vaardigheden:

- De deskundigheid vanuit een opleiding conform de CAO Kinderopvang voor Pedagogisch medewerkers
- De ervaring met het werken met kinderen
- De vergelijking met leeftijdsgenootjes van de kinderen op de groep
- Training op het gebied van interactievaardigheden
- Pedagogische trainingen
- Kindvolgsysteem

Door middel van het werken met een kindvolgsysteem kunnen problemen in de ontwikkeling op een structurele manier worden gesignaleerd en gevolgd.

Als een probleem in de ontwikkeling van een kind of anderszins wordt gesignaleerd wordt dit besproken in een teamoverleg. Als blijkt dat er reden tot zorg is, wordt in het teamoverleg gekeken hoe dit intern kan worden aangepakt. Afhankelijk van de ernst van de zorg, zal dit door de mentor ook worden besproken met de ouders. Er zal zoveel

mogelijk worden geprobeerd om het intern op te lossen, in samenwerking met de ouders.

Mocht dit geen resultaat hebben en de situatie blijft hetzelfde of verslechtert, kan er worden besloten om externe hulp in te schakelen of om advies te vragen. Dit gebeurt in overleg met de ouders.

Hieruit kan een plan van aanpak voortvloeien, dat in nauwe samenwerking met de ouders zal worden uitgevoerd.

Mocht een bevredigend resultaat van het plan van aanpak uitblijven, dan lopen we tegen de grenzen van onze opvang aan. Samen met de ouders zoeken we dan naar een passende oplossing. Zie ook artikel 4.4.

Hoofdstuk 5 Informatieoverdracht

5.1 Intern

Om een kind, dat onze opvang bezoekt, goed te kunnen begeleiden is het nodig, dat alle betrokken pedagogisch medewerkers toegang hebben tot relevante informatie. Op die manier kunnen zij de begeleiding van het kind goed met elkaar afstemmen.

Kindercentrum Waarder maakt gebruik van het kindplanningssysteem Kidsadmin.

Vanuit dit systeem kunnen de pedagogisch medewerkers de presentielijsten en kindgegevens opzoeken. Ook staat daarin nadere informatie die voor de verzorging van belang zijn, zoals bijvoorbeeld allergieën, eet- en slaapgewoontes.

Gegevens die betrekking hebben op de ontwikkeling van het kind worden in de Kindgegevens-map op de groep in een afgesloten kast opgeborgen. De betrokken pedagogisch medewerkers hebben toegang tot deze gegevens.

5.2 Contacten met ouders

De opvoeding van de kinderen wordt door de ouders gedeeld met de pedagogisch medewerkers. Een goed contact tussen de pedagogisch medewerkers en de ouders maakt het mogelijk om het kind goed te begrijpen, samen één lijn te vinden in de opvoeding en elkaar daarbij te helpen.

Verder werkt een goed contact met de ouders positief op het contact tussen de pedagogisch medewerkers en de kinderen.

Kindercentrum Waarder vindt het belangrijk dat er een vertrouwensrelatie tussen de pedagogisch medewerkers en de ouders wordt opgebouwd. Belangstelling, respect en een open en eerlijk contact met elkaar zijn daarbij voorwaarden.

Contactmomenten met de ouders zijn de volgende:

Intake

Bij de start van de opvang wordt een intakegesprek ingepland. Dit gesprek wordt door de mentor gevoerd met de ouders. Tijdens de intake maken de ouders kennis met de mentor en geven zij (praktische) informatie over het kind (en indien nodig zijn omgeving), zodat voor haar duidelijk wordt wat het kind nodig heeft. Op haar beurt geeft de mentor mondeling informatie over de werkwijze binnen het kindercentrum.

Brengen en halen: spontane overlegmomenten

Tijdens brengen en halen worden over en weer door de ouders en de pedagogisch medewerker informatie uitgewisseld die van belang zijn voor de opvang van het kind op die dag of vanaf die dag.

Geplande overlegmomenten

Het kind wordt tijdens zijn verblijf regelmatig door de mentor geobserveerd en hiervan wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt ter beschikking gesteld van de ouders en 1 x per jaar wordt dit met de ouders besproken in een zogenaamd ontwikkelgesprek. Mocht er tussentijds aanleiding toe zijn, zoals bijvoorbeeld als er zorgen over de ontwikkeling van het kind zijn, dan wordt er eveneens een overlegmoment gepland. Zie ook hierboven onder paragraaf 4.1.

Exit-gesprek

Een exitgesprek vindt plaats als een kind 3 jaar en 11 maanden is of als het kind om andere redenen eerder onze opvang verlaat. De mentor en de ouder(s) zijn hierbij aanwezig. Tijdens dit gesprek wordt de laatste observatie van het kind besproken en eventuele (leer)doelen die ouders mee kunnen geven aan school, hoe wij hier aan hebben gewerkt en wat er nog nodig is. Als afsluiting wordt ook besproken hoe ouders de opvang hebben ervaren, wat ging er goed en wat had anders gekund.

Bijeenkomsten

Minimaal 1 keer per jaar organiseren we een bijeenkomst waarbij ouders en pedagogisch medewerkers elkaar kunnen ontmoeten. Dit kan een ouderavond zijn waarbij een bepaald thema wordt behandeld, maar het kan ook een informelere bijeenkomst zoals een zomerfeest of jubileumfeest zijn. Deze bijeenkomsten bevorderen het ongedwongen contact tussen de pedagogisch medewerkers en de ouders, maar ook tussen de ouders onderling.

5.3 Overdracht naar het basisonderwijs en BSO

BSO

Als een kind van ons kinderdagverblijf de leeftijd van 4 jaar bereikt en daarna onze BSO gaat bezoeken, gaat – na toestemming van de ouders - het observatieformulier met het wennen mee naar de BSO. Aan de mentor van het kind bij de BSO zal tevens een korte, warme overdracht worden gedaan, waarbij eventuele bijzonderheden worden besproken.

Basisschool

Als een kind van ons kinderdagverblijf de leeftijd van 4 jaar bereikt en naar de basisschool gaat zal – na toestemming van de ouders – het observatieformulier worden gedeeld met de school waar het kind naar toe gaat. Eventuele bijzonderheden met betrekking tot het kind of het gezin zullen via een warme overdracht worden besproken met de leerkracht.

Hoofdstuk 6 Overig

6.1 Extra opvang of ruildag

Een extra opvangdag is onbeperkt mogelijk op basis van beschikbaarheid. Een ruildag is mogelijk binnen een tijdspanne van één week, ook op basis van beschikbaarheid.. Het kind wordt – als dit mogelijk is – opgevangen op de eigen stamgroep.

Mocht er op de eigen stamgroep geen plaats beschikbaar zijn, maar wel op een andere stamgroep, dan wordt deze plaats aangeboden..

Indien ouders plaatsing op een andere stamgroep accepteren, dan dient daarvoor een schriftelijke toestemmingsverklaring door minstens één ouder/verzorger te worden ondertekend. Geeft de ouder geen schriftelijke toestemming, dan is de extra opvang- of ruildag niet mogelijk.

6.2 Privacy

Voor een goede vertrouwensrelatie is het belangrijk, dat privacy van kinderen en ouders gewaarborgd wordt.

Volgens de beroepscode die voor de Kinderopvangbranche is opgesteld houdt de leidster vertrouwelijke informatie die ze van en over het kind en diens ouders heeft, geheim (beroepsgeheim).

Voor een goede overdracht is het nodig dat relevante informatie over een kind wordt uitgewisseld tussen de basisscholen en het kindercentrum. Ook hierbij worden privacy-normen gehanteerd.

6.3 Vaste gezichten-regeling

Aan een kind worden drie vaste pedagogisch medewerkers toegewezen. Op de dagen dat het kind komt, is altijd minimaal één van deze twee pedagogisch medewerkers werkzaam.

Naast het 'vaste gezicht' kunnen andere pedagogisch medewerkers worden ingezet. Voor kinderen met een flexibele dagen geldt het 'vaste gezichten-eis' niet.

Kindercentrum Waarder heeft de intentie om het vaste gezichtenprincipe te hanteren. Echter in situaties van ziekte of verlof van een pedagogisch medewerker, kan het voorkomen dat er onder de volgende voorwaarden hiervan wordt afgeweken:

- het vaste gezicht dat uitvalt door ziekte, vakantie of verlof mag niet langer dan vier aaneengesloten weken afwezig zijn;
- Er zijn ten hoogste 2 of 3 vaste beroepskrachten aan het kind toegewezen;
- Er is geen ander vast gezicht beschikbaar dat ter vervanging van het afwezige vaste gezicht kan worden ingezet;
- De overige vaste gezichten stellen zichzelf niet ter beschikking als vervanging;
- De emotionele veiligheid en stabiliteit wordt geborgd zoals hieronder beschreven:
 - Leidinggevende benadert de medewerker welke op die dag geregistreerd staat als extra beschikbaar. Bij het vaststellen van de beschikbaarheidsdagen, zoals opgenomen in de CAO art. 4.2, is rekening gehouden met de vaste gezichten criteria.
 - Indien de vaste medewerker niet beschikbaar is zal de leidinggevende een vaste invalkracht van Kindercentrum Waarder benaderen.
 - Wanneer de vaste invalkracht niet beschikbaar is zal de leidinggevende zelf voor de groep staan in afstemming met de directeur.

Bij afwezigheid van een vast gezicht van langer dan 4 weken, zal een ander vast gezicht aan het kind worden toegewezen. De ouders worden hiervan op de hoogte gesteld.

6.4 3-uursregeling

Inzet beroepskrachten:

Alle dagen indien 1 of 2 volle groepen:

7.30 – 17.15 uur	2 pedagogisch medewerkers
8.45 – 18.30 uur	2 pedagogisch medewerkers

Groep A; verticaal 0 tot 4 jaar; maximaal 12 kinderen.

Groep B; verticaal 0 tot 4 jaar; maximaal 12 kinderen.

Afwijking 3-uurs regeling:

Alle dagen indien 1 of 2 volle groepen geldend voor groep A en B:

Begin dag:	8.00 – 8.45 uur	0,75 uur
Pauze:	tussen 13.15 en 14.45 uur	1,5 uur*
Einde dag:	17.15 – 18.00	0,75 uur

Als de situatie op de groep daarom vraagt, kan worden afgeweken van de diensttijden. De pauzeduur blijft wel hetzelfde, maximaal 1,5 uur.

Bij welke pedagogische overwegingen gelden de situaties waarin er wordt afgeweken van de BKR:

Er wordt van de BKR afgeweken aan het begin en einde van de dag. Aan het begin van de dag zijn nog niet alle kinderen aanwezig en aan het eind van de dag zijn niet alle kinderen meer aanwezig. In de pauze liggen de meeste kinderen op bed, zodat er minder kinderen op de groep aanwezig zijn die de aandacht van de PM nodig hebben.

Hoe wordt er aandacht besteed aan de behoeften van het kind als er minder beroepskrachten worden ingezet tijdens het open en sluiten:

De PM zorgt voor een voorbereide uitdagende speel-leeromgeving door 3 activiteiten klaar te zetten op de groep. De PM kan het kind dan in het spel zetten. Hiermee creëer je rust op de groep. De PM stemt af met de andere groep over het gebruik van de speelhal. Als de PM 's morgens alleen op de groep staat en de drukte wil verspreiden, mogen de kinderen naar de speelhal zonder toezicht. **Maar** dan is het hekje + de deur altijd open en wordt **niet** gesloten. Zodat je indien nodig snel ter plaatse kunt zijn en kunt handelen.

De PM zal steeds haar aandacht aan een nieuw kind dat binnenkomt of weggaat moeten schenken, zij kan niet haar onverdeelde aandacht aan de kinderen geven die er al zijn. Als de PM een kind in het spel heeft gezet en de PM moet even weg: communiceert de PM dat het even weggaat maar weer terugkomt.

Hoe wordt er aandacht besteed aan de behoeften van het kind als er minder beroepskrachten worden ingezet tijdens de pauze:

De 1^e pauze start om 13.15. Totale pauzetijd 2 PM duurt dan tot 14.45 uur. Tijdens pauze houdt de PM die geen pauze heeft zich bezig met de kinderen, geen andere taken doen. De PM is beschikbaar voor de kinderen. De PM kan tijdens de pauze in overleg een combinatie maken met de kinderen van de andere groep: alle peuters bij elkaar/alle baby's / kleine dreumesen bij elkaar, of peuters even naar andere groep terwijl je een baby een fles geeft. Tijdens de pauze wordt er alleen nodige administratie/taken die echt die dag moeten gebeuren. De zogenaamde niet-groepsgebonden taken zoals een (telefonische) intake, invullen observaties, observatiegesprekken horen daar niet bij. Daar wordt een andere invulling aan gegeven.

Toelichting overzicht beroepskrachten en presentielijsten:

Voor het overzicht van de ingezette beroepskrachten kan het reguliere rooster van de locatie per groep worden gebruikt.

Op de presentielijst van de kinderen wordt per dag bijgehouden wanneer de kinderen aankomen en vertrekken. Op deze lijst worden de kinderen bij naam benoemd onder vermelding van hun leeftijd of geboortedatum.

6.5 Inzet Pedagogisch beleidsmedewerker en Pedagogisch coach

De Wet IKK verplicht dat een Pedagogisch beleidsmedewerker/coach de pedagogisch medewerkers coacht bij de dagelijkse werkzaamheden. Iedere pedagogisch medewerker ontvangt jaarlijks coaching "on the job". Voor een fulltimer wordt er minimaal 10 uur coaching per jaar berekend. Daarnaast moet er nog 50 uur per locatie besteed worden aan (team)coaching en actualiseren van het pedagogisch beleid. De pedagogisch

beleidsmedewerker/coach houdt zich ook bezig met de ontwikkeling en optimaliseren van het pedagogisch beleid.

Kindercentrum Waarder heeft een Coachplan opgesteld waarin wordt beschreven hoe wij invulling geven aan deze verplichting. Dit Coachplan wordt jaarlijks geactualiseerd.

Tot slot

De in dit beleidsplan genoemde onderwerpen worden nader uitgewerkt in een pedagogisch werkplan. In het werkplan wordt bijvoorbeeld concreet omschreven hoe de dagindeling eruit ziet en hoe er door het team wordt gewerkt met de pedagogische middelen.

Het werkplan wordt jaarlijks geëvalueerd en zo nodig aangepast.

Het beleidsplan wordt één keer per 3 jaar geëvalueerd en zo nodig aangepast.